

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นับตั้งแต่ประเทศไทยได้เริ่มใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับแรกในปี พ.ศ. 2504 เป็นต้นมา จนถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 ในปัจจุบัน (พ.ศ. 2535 - 2539) รวมระยะเวลากว่า 30 ปี ที่สังคมไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมเป็นอย่างมาก รัฐบาลมีเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดความเจริญทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยรัฐพยายามที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นกว่าเดิม คือ การพยายามสร้างสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน (infrastructure) รวมทั้งการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้าไปเผยแพร่ในชุมชนชนบททั่วทุกภูมิภาคของประเทศ เพื่อเป็นการสร้างความทันสมัยให้แก่สังคมไทย โดยการนำไปเปรียบเทียบกับภาพความเจริญก้าวหน้าในสังคมและวัฒนธรรมตะวันตก คนไทยรับวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาและได้มีการปรับใช้เพื่อให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมเดิม สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยที่นำไปสู่การปรับตัวในการดำรงชีวิตของประชาชน ประกอบกับการที่สังคมไทยประกอบด้วยหลายกลุ่มชาติพันธุ์ ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มคนจีน กลุ่มคนลาว กลุ่มคนเขมร กลุ่มคนมอญ และกลุ่มคนมอญ กลุ่มคนเหล่านี้ต่างก็ต้องการความทันสมัยและความเจริญทัดเทียมกันกับคนไทย ดังนั้นนโยบายของรัฐในการพัฒนาประเทศเพื่อก่อให้เกิดความเจริญในทุกภูมิภาค จึงเป็นที่ยอมรับของคนหลายกลุ่มที่อาศัยอยู่ร่วมกันในสังคมไทย

ในบรรดากลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าวมานี้แต่ละกลุ่มต่างก็มีวัฒนธรรมย่อย เช่น ภาษา ศาสนา เป็นของตนเอง โดยมีวัฒนธรรมไทยเป็นวัฒนธรรมหลัก รัฐบาลไทยแต่เดิมได้พยายามใช้นโยบายผสมกลมกลืนและการบูรณาการกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ให้มีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับสังคม

ไทย ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาในด้านการเมืองการปกครอง ดังเช่น นโยบายสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม ซึ่งเมื่อครั้งยังดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี (พ.ศ. 2481-2487) มีการประกาศใช้รัฐนิยมต่าง ๆ เช่น การใช้ชื่อประเทศ ประชาชน สัญชาติ ฯลฯ ได้กำหนดให้ทุกคนต้องพูดและใช้ภาษาไทยโดยศึกษาให้อย่างน้อยอ่านออกเขียนได้ (ทวี ธีระวงศ์เสรี, 2517 : 140) นโยบายดังกล่าวเน้นให้คนไทยและกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ มีความรักชาติและสร้างสำนึกในความเป็นไทยให้เกิดขึ้น และในสมัยต่อมาก็ยังคงมีนโยบายที่ต่อเนื่องกัน คือ สมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ซึ่งอยู่ในช่วงที่เริ่มมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รัฐบาลได้ใช้นโยบายพิเศษเพื่อทำให้ชาวเขาหันมานับถือศาสนาพุทธ เช่น โครงการพระธรรมจาริกและให้ชาวเขาหันมาใช้วิถีชีวิตเหมือนคนไทย ยอมรับค่านิยมและความคิดแบบคนไทย นโยบายผสมกลมกลืนชาวเขานี้เรียกได้ว่าได้รับความสำเร็จพอสมควร (อมรา พงศาพิชญ์, 2533 : 214) จากนโยบายที่กล่าวมา จะเห็นถึงความพยายามของรัฐบาลในการที่จะทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ให้มีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับสังคมไทย แต่ในขณะเดียวกันนับว่าเป็นไปได้ยากในการที่จะทำให้กลุ่มคนเหล่านี้หันมายอมรับวัฒนธรรมไทยในทุกกรณี โดยการละทิ้งวัฒนธรรมเดิมของตน เช่น ยังคงมีกลุ่มชาติพันธุ์หลายกลุ่มที่มีการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาตามความเชื่อดั้งเดิมของตนอยู่ รัฐบาลจึงได้พยายามใช้นโยบายผ่อนปรนโดยการเปลี่ยนนโยบายจากรูปแบบการพยายามผสมกลมกลืนมาเป็นการยอมรับการอยู่ร่วมกัน โดยให้แต่ละกลุ่มธำรงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนไว้ได้ แต่ทั้งนี้ต้องไม่ขัดกับวัฒนธรรมหลักของสังคมไทย สำหรับในด้านสังคมและวัฒนธรรมนั้นทางรัฐบาลได้มีนโยบายฟื้นฟูประเพณีท้องถิ่น เช่น การส่งเสริมวัฒนธรรมล้านนาไทย เป็นต้น

สิ่งสำคัญคือปัจจุบันเศรษฐกิจและสังคมไทยมีความเจริญก้าวหน้าไปมาก ซึ่งมีอิทธิพลทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ มุ่งเข้าหาการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นคือ การรับความทันสมัย (Modernization) เพื่อประโยชน์ในด้านการมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ดังนั้นแนวทางของรัฐหรือของคนไทยส่วนใหญ่กับของกลุ่มชาติพันธุ์หลาย ๆ กลุ่มจึงเป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ การยอมรับเทคโนโลยี หรือความทันสมัยจากสังคมหลัก แต่ในขณะเดียวกันพวกเขาก็ยังคงยึดมั่นอยู่ในเอกลักษณ์ของตนเองและยังมีสำนึกในชาติพันธุ์ตามความรู้สึกผูกพันกับวัฒนธรรมเดิมของกลุ่ม

ตนเอง การแสดงความสำนึกขึ้นอยู่กับการเปลี่ยนแปลง เช่นกัน ดังกรณีชาวจีนที่เกิดในประเทศไทย และเรียนโรงเรียนไทยก็มักจะมองว่าตัวเองเป็นคนไทย แต่เมื่ออยู่ในหมู่ญาติพี่น้องที่พูดภาษาจีน ก็จะมองตัวเองว่าเป็นคนจีน (อมรา พงศาพิชญ์, 2533 : 155)

ดังได้กล่าวมาแล้วว่าสังคมไทยประกอบด้วยหลายกลุ่มชาติพันธุ์ ดังนั้นจึงไม่ใช่เฉพาะสังคมไทยที่มีการเปลี่ยนแปลง แต่จะเกิดขึ้นกับทุกกลุ่มชาติพันธุ์ และปัจจัยส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้แก่ ปัจจัยด้านสาธารณูปโภค ปัจจัยด้านสื่อสารมวลชน และปัจจัยด้านการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบโครงสร้างทางสังคมของหมู่บ้านและจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชนอย่างแท้จริง อย่างไรก็ตามท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ยังมีกลุ่มชาติพันธุ์หลายกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มที่อาศัยอยู่ใกล้เมืองหลวงซึ่งถึงแม้จะได้รับอิทธิพลจากการเปลี่ยนแปลงที่เข้ามาสู่ชุมชนโดยตรงอย่างรวดเร็ว แต่ในขณะเดียวกันพวกเขาก็ยังคงรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนเองอยู่ได้ วัฒนธรรมดังกล่าวได้แก่ ภาษา ศาสนา พิธีกรรม ความเชื่อ และขนบธรรมเนียมประเพณี ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจะขอยกตัวอย่างกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มหนึ่งที่น่าสนใจ ได้แก่ กลุ่มชาวมอญ

ชาวมอญเป็นกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มหนึ่งที่อพยพมาจากพม่า เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารจากกษัตริย์ไทยมาตั้งแต่สมัยอยุธยา จนถึงสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์ (สุภรณ์ โอเจริญ, 2519 : 40) และได้อาศัยกระจัดกระจายทั่วไปในประเทศไทย เช่น เชียงใหม่ ตาก สุราษฎร์ธานี ลพบุรี กาญจนบุรี ราชบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ และนนทบุรี เป็นต้น

นนทบุรีเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีการรวมตัวของชาวมอญอย่างหนาแน่น โดยเฉพาะชาวมอญที่เกาะเกร็ด อ.ปากเกร็ด โดยสภาพทางภูมิศาสตร์ของเกาะเกร็ดนั้นเป็นเกาะที่ตั้งเป็นเอกเทศกลางแม่น้ำเจ้าพระยา มีพื้นที่ตั้งของหมู่บ้านทั้งสิ้น 7 หมู่บ้าน เป็นหมู่บ้านที่มีชาวมอญอาศัยอยู่มาก 3 หมู่บ้าน คือ หมู่ 1 หมู่ 6 และหมู่ 7 ส่วนหมู่บ้านอื่นเป็นหมู่บ้านที่มีคนไทยอาศัยอยู่แทบทั้งสิ้น

ชาวมอญมีการติดต่อกับคนไทยมาเป็นเวลานาน มีการหยิบยืมและรับวัฒนธรรมหลักจากคนไทย และในด้านความสัมพันธ์กับคนไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน "ความสัมพันธ์ระหว่างมอญกับไทยเป็น ความสัมพันธ์แบบยอมรับกัน เป็นมิตรกัน หรือความสัมพันธ์เชิงบวก (Non-antagonistic Relationship หรือ Positive Relationship) อันหมายถึง มีการยอมรับว่าเป็นกลุ่ม พวกเดียวกัน ไม่มีอคติต่อกันและไม่มีการแข่งขันกัน" (นิยพรรณ วรรณศิริ, 2521 : 29)

ดังเช่นกรณีชาวมอญที่เกาะเกร็ดมีการแต่งงานข้ามกลุ่มระหว่างชาวมอญและชาวไทย และท่ามกลาง กระแสการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมที่เข้าสู่ชุมชนอย่างรวดเร็วนี้ พวกเขาต่างก็ ต้องการความทันสมัย ความเจริญทัดเทียมและความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและสังคมเหมือนกับคนไทย ดังนั้นพวกเขาจึงได้ยอมรับความเจริญจากภายนอกที่เข้ามาไม่ว่าจะเป็นทางการ ศึกษา หรืออาชีพ แต่ในขณะเดียวกันเมื่อชาวมอญรวมตัวกันอยู่ในกลุ่มของตนเอง พวกเขาจะ แสดงตัวเองว่าเป็นชาวมอญ ดังที่ผู้วิจัยได้สำรวจหมู่บ้านมอญแห่งหนึ่งที่เกาะเกร็ดพบว่า ยังคงมีชาวมอญที่ประกอบอาชีพการทำเครื่องปั้นดินเผาซึ่งเป็นอาชีพดั้งเดิมของชาวมอญแห่งนี้ นอกจากนี้พวกเขายังคงมีเรื่องเล่าเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาและความเชื่อต่าง ๆ ของกลุ่มตน ภาษาพูดที่ใช้ "ภาษามอญ" ในการติดต่อสื่อสารระหว่างชาวมอญด้วยกัน มีการรวมตัวกันก่อตั้ง ชมรมเยาวชนมอญ และยังคงมีการประเพณีปฏิบัติตามประเพณีและความเชื่อของตนอยู่

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่าท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลง ทางสังคมและวัฒนธรรมที่เกิดขึ้น แม้จะทำให้ชาวมอญยอมรับความทันสมัยหรือความเจริญที่เข้ามา แต่ในแง่ชาติพันธุ์แล้วพวกเขาก็ยังคงมีความสำนึกว่าเป็นชาวมอญและยังคงมีการรักษาเอกลักษณ์ ทางวัฒนธรรมเฉพาะกลุ่มไว้ได้จวบจนปัจจุบัน

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาเฉพาะชุมชนมอญบ้านลัดเกร็ด หมู่ 1 ต.เกาะเกร็ด อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี เนื่องจากเป็นชุมชนที่มีชาวมอญอาศัยอยู่มากที่สุดใน เกาะเกร็ดเป็นสนามวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงวิถีชีวิตของชาวมอญบ้านลัดเกร็ด ต.เกาะเกร็ด อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี
2. เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมและการดำรงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวมอญบ้านลัดเกร็ด ต.เกาะเกร็ด อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

แนวคิดที่ผู้วิจัยต้องการใช้ในการศึกษากลุ่มชาติพันธุ์มอญในที่นี้ได้แก่ แนวความคิดเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ "แนวคิดระบบรวม" (system approach)

แนวคิดพื้นฐานของระบบรวมคือ ระบบประกอบด้วยส่วนย่อยต่าง ๆ และระบบย่อยต่าง ๆ นั้นประสานกันและมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันในลักษณะที่สมดุล โครงสร้างหรือส่วนประกอบย่อยของสังคมนั้นอาจมีรูปแบบอะไรก็ได้ แต่โครงสร้างและองค์ประกอบของสังคมนั้นจะมีลักษณะเฉพาะของสังคมนั้น ๆ เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงในส่วนตัวส่วนหนึ่งขององค์ประกอบหรือโครงสร้าง จำเป็นจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงในส่วนอื่น ๆ เพื่อคงไว้ซึ่งเสถียรภาพและความสมดุลของสังคม การวิเคราะห์สังคมในแง่ระบบรวมนี้เป็นการมองว่าสังคมทั้งระบบคือ สิ่งที่สำคัญที่สุด และองค์ประกอบย่อยต่าง ๆ มีความสำคัญในอันดับรอง ฉะนั้นถ้าส่วนย่อยเปลี่ยนแปลงไป ส่วนย่อยส่วนอื่นจะต้องเปลี่ยนตามไปเพื่อสร้างความสมดุลของระบบรวม (อมรา พงศาพิชญ์, 2533 : 167)

การใช้แนวคิดระบบรวม (system approach) มาศึกษากลุ่มชาติพันธุ์มอญ จะได้ภาพออกมาว่าสังคมไทยประกอบด้วยกลุ่มชาติพันธุ์หลายกลุ่ม เช่น กลุ่มชาติพันธุ์จีน ชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ชาวไทยมุสลิม และมอญ กลุ่มชาติพันธุ์ย่อยเหล่านี้จะปฏิบัติตามนโยบายของระบบ

ใหญ่ คือ สังคมไทย เพื่อให้เสถียรภาพของสังคมใหญ่คงอยู่ ดังนั้นกลุ่มชาติพันธุ์มอญจึงต้องปฏิบัติตามนโยบายที่รัฐบาลได้ออกกฎหมายและระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เพื่อให้เสถียรภาพของสังคมไทยดำรงอยู่

แนวความคิดเรื่องการธำรงชาติพันธุ์

แนวความคิดที่ผู้ศึกษาใช้ในการศึกษาคั้งนี้อีกแนวคิดหนึ่ง คือ แนวคิดเรื่องกลุ่มชาติพันธุ์ (Ethnic Group) ซึ่งแนวคิดเรื่องกลุ่มชาติพันธุ์เป็นการให้ความหมายว่า "กลุ่มคนที่มีวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี ภาษาพูดเดียวกัน และเชื่อว่าสืบเชื้อสายจากบรรพบุรุษกลุ่มเดียวกัน เช่น คนไทย คนมอญ คนกะเหรี่ยง คนจีน คนลาว เป็นต้น (อมรา พงศาพิชญ์, 2533 : 156)

Charles F. Keyes (1982) ได้สรุปแนวความคิดที่ใช้เป็นมาตรการในการพิจารณาว่ากลุ่มชาติพันธุ์จะต้องใช้ความรู้สึกของสมาชิกในกลุ่ม การที่สมาชิกมีความรู้สึกต้องการที่จะรักษาสิ่งที่บรรพบุรุษของพวกเขาได้ถ่ายทอดสืบทอดกันมา ซึ่งก็คือ เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมนั่นเอง การสืบทอดวัฒนธรรมของบรรพบุรุษนอกจากจะเป็นการรักษามรดกทางวัฒนธรรมให้คงอยู่แล้วยังเป็นการสร้างความเป็นปึกแผ่น ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในกลุ่มชาติพันธุ์นั้น ๆ ด้วย การปฏิบัติหรือการแสดงออกที่เป็นมรดกของบรรพบุรุษ ได้แก่ ภาษา ศาสนา นิทานปรัมปราหรือนิยายโบราณ ซึ่งกล่าวถึงความป็นมาของบรรพบุรุษในการสร้างกลุ่มและถิ่นที่อยู่ สร้างความภาคภูมิใจในบรรพบุรุษ ก่อให้เกิดความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และต้องการธำรงชาติพันธุ์ของกลุ่มตนไว้ต่อไป นอกจากนี้เขายังกล่าวอีกว่า การที่เรามีการนับถือเครือญาติหรือบรรพบุรุษร่วมกัน เป็นการสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในหมู่พวก แสดงว่าเป็นพวกเดียวกันหรือเป็นส่วนหนึ่งของตระกูล เป็นการสร้างความรู้สึกร่วมกันว่าบุคคลนั้นมีพวกน้อง มีญาติพี่น้อง ทำให้เกิดพลังที่จะประพฤติตนไปในแบบอย่างที่บุคคลในสังคมของตนปฏิบัติสืบทอดกันมา

Emerich K. Francis (1976) ได้กล่าวถึงชาติพันธุ์ ในลักษณะขององค์ประกอบทางความรู้สึกที่เป็นปีกแผ่น มีภาษา และวัฒนธรรม เป็นตัวกำหนดกลุ่มชาติพันธุ์

1. ภาษา ความแตกต่างหรือความเหมือนของภาษาเป็นปัจจัยสำคัญในการแสดงความเป็นเอกลักษณ์ทางชาติพันธุ์ ซึ่งคนกลุ่มอื่นจะไม่มี ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในภาษาถิ่นของแต่ละกลุ่ม

2. วัฒนธรรม วัฒนธรรมจะถูกให้คำจำกัดความในรูปของสัญลักษณ์ของกลุ่มสังคมนั้น ๆ สัญลักษณ์จะมีทั้งในลักษณะนามธรรมและรูปธรรม

วัฒนธรรมจะอยู่ในลักษณะนามธรรมได้แก่ บรรทัดฐาน ความเชื่อ ค่านิยม นิทานปรัมปราของท้องถิ่นและประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์สามารถที่จะเปลี่ยนแปลงได้ แต่ในขณะที่เดียวกันก็สามารถธำรงความเป็นชาติพันธุ์ไว้ได้ เช่น อิตาลี ไอร์ช ญี่ปุ่นในสหรัฐอเมริกา ยังคงรักษาวัฒนธรรมบางอย่างของตนไว้แม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมเป็นการยากที่จะเชื่อว่าการธำรงชาติพันธุ์ยังคงอยู่โดยปราศจากสัญลักษณ์และวัฒนธรรมที่เป็นของกลุ่มสังคมนั้น ๆ ส่วนวัฒนธรรมในลักษณะรูปธรรมได้แก่ ศิลปพื้นบ้าน เครื่องดนตรี อาชีพเฉพาะของท้องถิ่น ชื่อ-สกุล

George P. Castile and Gibert Kushner (1981) ได้เสนอแนวคิดในเรื่องการธำรงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม (Cultural Persistence) ไว้ดังนี้

1. เพราะเขาเป็นชนกลุ่มน้อยและขาดโอกาสทางสังคม เขาจึงต้องรวมตัวกันและผูกพันกันด้วยวัฒนธรรมเดิมอย่างเหนียวแน่น เพื่อต่อสู้กับคนต่างวัฒนธรรมที่มีโอกาสดีกว่าในการตัดวงจรทรัพยากรในสังคม

2. เพราะชนกลุ่มนั้นถูกเอาเปรียบในทางสังคมทุก ๆ ด้าน เช่น การทำงานด้วยค่าจ้างแรงงานต่ำแต่ต้องทำงานหนักกว่าผู้อื่น จึงต้องรวมตัวกันเพื่อความอยู่รอดโดยใช้วัฒนธรรมเป็นเครื่องรวมตัว

3. เพื่อแสดงว่าตนเป็นใคร เป็นการแสดงจุดยืน ที่มา และเป้าหมายว่าตนคือใคร สำคัญอย่างไร

4. ทางด้านจิตใจ เพื่อรำลึกถึงความเป็นมาและถิ่นกำเนิดของชาติพันธุ์ตน

ในที่นี้กลุ่มชาวมอญที่ผู้วิจัยสนใจจะศึกษานั้น ไม่ได้เป็นชนกลุ่มน้อยที่ขาดโอกาสทางสังคม และไม่ได้เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่ถูกเอาเปรียบในทางสังคมทุก ๆ ด้าน เนื่องจากคนมอญอาศัยอยู่ร่วมกับคนไทยมาเป็นเวลานาน ความสัมพันธ์ระหว่างชาวมอญกับไทยเป็นความสัมพันธ์แบบยอมรับกัน เป็นมิตรกัน ไม่มีอคติและไม่มีการแข่งขันกัน ชาวมอญมีการหยิบบิมและการยอมรับวัฒนธรรมหลักของคนไทย มีการประเพณีปฏิบัติแบบคนไทยเมื่ออยู่รวมกันในสังคมเดียวกัน แต่เมื่อพวกเขาอยู่ในกลุ่มสังคมของชาวมอญด้วยกัน พวกเขาก็ยังคงมีความสำนึกในชาติพันธุ์ของตนเอง โดยจะเห็นได้จากการที่พวกเขายังคงรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนเองอยู่ได้ วัฒนธรรมดังกล่าว ได้แก่ ภาษา ศาสนา พิธีกรรม ความเชื่อ และขนบธรรมเนียมประเพณี นอกจากนี้พวกเขายังคงมีเรื่องเล่าเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาและถิ่นกำเนิดของชาติพันธุ์ตนอยู่

Bronislaw Malinowski (1942) ได้เสนอแนวทางสำหรับกลุ่มโครงสร้าง-หน้าที่ (Structural-Functional) ขึ้นมาว่าการปฏิบัติตามวัฒนธรรมในแต่ละสังคมนั้นย่อมจะปรากฏออกมาในลักษณะของการกระทำต่อกันและกันอย่างมีความหมาย และทั้งหมดนี้จะต้องพยายามเข้าใจในแง่ของการตอบสนองความต้องการทางจิตวิทยาของปัจเจกชนที่รวมกันอยู่ในสังคม โดยที่ Malinowski มุ่งอธิบายให้เห็นว่าการปฏิบัติในเรื่องเกี่ยวกับศาสนาและความเชื่อต่าง ๆ นั้นเป็นไปเพื่อสนองความต้องการในการดำรงชีวิตอยู่ของมนุษย์ในสังคม

Malinowski เห็นว่า หน้าที่ของศาสนาก็คือช่วยสนับสนุนกำลังขวัญของมนุษย์ โดยการเสริมสร้างทัศนคติที่มีคุณค่าต่าง ๆ เช่น การยอมรับนับถือประเพณี ความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม ความกล้าหาญ และความมั่นใจในการต่อสู้กับอุปสรรคและในการเผชิญหน้ากับความตาย พิธีกรรมทางศาสนามีหน้าที่บางอย่างในการตอบสนองความต้องการทางจิตใจของมนุษย์ในสังคม

Malinowski ได้ทำการศึกษาชาวโทรโบรอันด์ (Trobriand) ซึ่งอยู่ด้านตะวันออกของเกาะนิวกินี พบว่าชาวโทรโบรอันด์จะไม่ใช้มายาศาสตร์ (Magic) หรือไสยศาสตร์เลย เมื่อออกทำการประมงตามชายฝั่งใกล้ ๆ ที่มีความปลอดภัยเพราะเขาเห็นว่าเครื่องมือเครื่องใช้และวิชาการที่มีอยู่นั้นพอเพียงต่อการดำเนินการ และการให้ความปลอดภัย แต่คราวใดที่พวกโทรโบรอันด์ต้องแล่นเรือไกลฝั่งออกไป อาจจะต้องเผชิญกับพายุหนักหรือความปั่นป่วนของท้องทะเล เครื่องมือ เครื่องใช้และวิชาการที่มีอยู่อาจจะไม่สามารถคุ้มครองชีวิตพวกเขาได้ก็จะเกิดความกระวนกระวายใจ ก็จะหันมาใช้วิธีการทางไสยศาสตร์เข้าช่วย ดังนั้น Malinowski จึงถือว่าการปฏิบัติทางไสยศาสตร์ด้วยการใช้เวทย์มนต์คาถาและอื่น ๆ จึงเป็นไปเพื่อสร้างความอบอุ่นและระงับความกระวนกระวายใจด้วยในขณะเดียวกัน

และการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดของ Malinowski ซึ่งแนวคิดนี้จะกล่าวถึงหน้าที่ของศาสนาในการสนองความต้องการในการดำรงชีวิต หรือ การตอบสนองความต้องการทางจิตใจ เพื่อใช้ในการอธิบายเรื่องการดำรงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวมอญได้

แนวคิดเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม

ในการศึกษาเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมนั้น ได้มีผู้ศึกษาอยู่หลายท่านด้วยกัน และในที่นี้จะขอนำแนวคิดของสมคัตตี ศรีสันติสุข (2530) ได้ศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมในหมู่บ้านกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ โดยได้กล่าวถึงปัจจัยที่น่าจะมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมอาจจะกล่าวได้อย่างกว้าง ๆ ดังนี้

1. ปัจจัยด้านนิเวศวิทยา ซึ่งได้แก่ ทำเลที่ตั้งหมู่บ้าน ทรัพยากรรอบ ๆ หมู่บ้าน สภาพภูมิประเทศ ที่ดิน ที่นา ที่ราบ หนองน้ำ ตามธรรมชาติและสภาพภูมิอากาศของชุมชน อาจจะมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมอยู่บ้างไม่มากก็น้อย เช่น ถ้าหากชุมชนตั้งอยู่ในสภาพนิเวศวิทยาที่เหมาะสมทำให้ชุมชนมีความเจริญก้าวหน้าดียิ่งขึ้น

2. ปัจจัยด้านสาธารณูปโภค รัฐบาลได้ดำเนินการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติโดยการเร่งสร้างถนนหนทาง ไฟฟ้า โรงเรียน ทำให้ชุมชนชนบท

ได้รับการพัฒนาที่ดีขึ้น เมื่อถนนหนทางสามารถเข้าไปถึงหมู่บ้านชาวบ้านจะสามารถนำผลผลิตนำไปสู่ตลาดได้อย่างรวดเร็ว และมีรายได้เพิ่มขึ้นกว่าแต่ก่อน

3. ปัจจัยด้านการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม การแพร่กระจายทางวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา สิ่งที่น่าสังเกตได้ง่ายก็คือการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมจากสังคมเมืองไปสู่สังคมชนบทในทุก ๆ ด้านตั้งแต่ในเรื่องของครอบครัว เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นเรื่องที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมอย่างหนึ่ง

4. ปัจจัยด้านสื่อสารมวลชน การสื่อสารมวลชนมีอิทธิพลอย่างมากและรวดเร็วต่อชุมชนมากในปัจจุบัน ทำให้ชาวชนบทได้รับข่าวสารต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม

5. ปัจจัยด้านชาติพันธุ์ เนื่องจากกลุ่มชาติพันธุ์แต่ละกลุ่มมีวัฒนธรรมประเพณีที่แตกต่างกันไม่มากนัก บางวัฒนธรรมอาจจะเอื้ออำนวยในการพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงได้รวดเร็ว บางวัฒนธรรมอาจจะยังคงอยู่ไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปมากนัก ทั้งนี้เป็นเพราะว่าวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม เช่น กลุ่มชาติพันธุ์บางกลุ่มอาจจะไม่นิยมแต่งงานข้ามชาติพันธุ์ ทำให้การรับเอาวัฒนธรรมใหญ่มาปฏิบัติในวิถีชีวิตความเป็นอยู่ก็ค่อยลง การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมจึงเกิดขึ้นได้ช้า

6. ปัจจัยด้านบุคลิกภาพ บุคลิกภาพของปัจเจกบุคคลหรือสมาชิกแต่ละคนในชุมชนก็มีส่วนที่จะช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมด้วยเหมือนกัน ทั้งนี้เพราะว่าถ้าหากบุคคลได้รับการศึกษาสูง มีประสบการณ์ต่าง ๆ จากการทำงาน หรือท่องเที่ยวอาจทำให้เกิดการยอมรับสิ่งใหม่่ง่ายกว่าบุคคลอื่น ๆ ตลอดจนบุคลิกของผู้เ้าชุมชนที่มีความรู้ ความฉลาดและความสามารถในการพัฒนาท้องถิ่น อาจมีส่วนในการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมได้เช่นกัน

จากการสรุปผลการศึกษาที่กล่าวแล้วข้างต้น ผู้วิจัยได้พยายามนำมาปรับใช้ในการศึกษาถึงปัจจัยบางประการที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวมอญที่เกาะเกร็ดดังนี้

ปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม

1. ปัจจัยด้านนิเวศวิทยา ซึ่งได้แก่ ทำเลที่ตั้งของหมู่บ้าน เนื่องจากสถานที่ตั้งของเกาะเกร็ดนั้นตั้งอยู่ในเขตจังหวัดนนทบุรี ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีเขตติดต่อกับกรุงเทพมหานคร ความเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการพัฒนาของกรุงเทพมหานครในหลาย ๆ ส่วน จึงมีผลโดยตรงและก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในหมู่บ้านมอญที่เกาะเกร็ด ประกอบกับการที่มีสภาพพื้นที่ตั้งเป็นเกาะที่ตั้งเป็นเอกเทศไม่มีสะพานเชื่อมระหว่างเกาะกับแผ่นดินใหญ่จึงยังคงทำให้ชาวมอญบางส่วนยังคงรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนเองอยู่ได้

2. ปัจจัยด้านสาธารณูปโภค ได้แก่ การที่รัฐได้สร้างทางเดินภายในชุมชนและนำไฟฟ้าเข้าสู่ชุมชน ตลอดจนการติดต่อหรือการคมนาคมกับภายนอก โดยทางเรือเป็นไปได้อย่างสะดวก ส่วนภายในชุมชนก็มีการสร้างถนนทางเท้าเชื่อมระหว่างหมู่บ้านทั่วทั้งตำบลเกาะเกร็ด ทำให้การติดต่อระหว่างชุมชนชาวไทยและมอญเป็นไปได้อย่างสะดวก เมื่อมีการพัฒนาทางด้านสาธารณูปโภคเข้ามา ทำให้เกิดสิ่งอำนวยความสะดวกสบาย เช่น การใช้เครื่องไฟฟ้า วิทยุ โทรทัศน์ และการมีไฟฟ้า ก็มีส่วนในการส่งเสริมอาชีพการค้าดั้งเดิมของชาวมอญ ทำให้การบั้นหม้อสะดวกรวดเร็วขึ้นกว่าแต่ก่อน

3. ปัจจัยด้านการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม ได้แก่ การแพร่กระจายของวัฒนธรรมไทย เข้าสู่ชุมชนมอญที่เกาะเกร็ดอย่างรวดเร็ว ทำให้ชาวมอญมีการปรับตัวโดยการรับเอาความทันสมัยเข้ามา และค่านิยมตามแบบคนเมืองมากขึ้น

จากปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมขึ้นในหมู่บ้านมอญที่เกาะเกร็ด ซึ่งในที่นี้ผู้วิจัยเน้นการศึกษาการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตในด้านสังคมและการปกครองตนเอง การปรับเปลี่ยนทางเศรษฐกิจในด้านการผลิตและการจำหน่ายจ่ายแจกเครื่องปั้นดินเผา การเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา และการปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่และความสัมพันธ์ในหมู่ครอบครัวและเครือญาติ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงในสถาบันทางสังคมที่กล่าวมานี้ จะทำให้เห็นภาพการเปลี่ยนแปลงในแบบแผนการดำเนินชีวิตของชาวมอญได้อย่างชัดเจน

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ส. พลายน้อย (2515) ได้ทำการศึกษาประวัติศาสตร์นมา-รามัญ ผลการศึกษาสรุปว่า เดิมที่นมาอยู่อาศัยอยู่ทางตอนใต้ของชาวจีนเช่นเดียวกับไทยโดยอพยพลงมาจากตอนใต้ รุนเดียวกับไทยแต่ไปทางตะวันตกของไทย การอพยพส่วนใหญ่จะลงมาตามลำน้ำและตั้งถิ่นฐานอยู่ที่อินเดียราวห้าศตวรรษต่อมา เกิดเป็นศัตรูกับพ่อค้าอินเดียเพราะแข่งขันกันค้าขายจึงต้องถอยร่นลงมาอีกตามลำน้ำอิรวดี ลงมาตั้งหลักแหล่งอยู่ที่เมืองหงสาวดี หรือที่เรียกกันอีกอย่างหนึ่งว่า เมืองพะโคซึ่งเป็นประเทศมอญอย่างแท้จริงอยู่เป็นเวลานานมาก แต่ต่อมาเมืองหงสาวดีได้ถูกพม่าจากเมืองอังวะ (พุกาม) ซึ่งอยู่ทางตอนเหนือรุกรานต้องทำศึกสงครามอยู่หลายครั้ง เมื่อชาวมอญได้รับการกดขี่ข่มเหงและถูกพม่ารบมาเบียดเบียนให้ได้รับความทุกข์ร้อนชาวมอญจึงหันเหมาเป็นมิตรกับไทยเพื่อร่วมมือกันทำสงครามกับพม่า พระเจ้าอลองพญา กษัตริย์แห่งพม่า โกรธมาก จึงยกไพร่พลตีเมืองหงสาวดีเสียสิ้นซาก และยึดเมืองหงสาวดีไปเป็นของตนในปี.ศ. 2300 ชาวมอญที่รอดตายจากสงครามจึงพากันอพยพครอบครัวหนีเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารจาก กษัตริย์ไทย

สุภรณ์ โอเจริญ (2519) ได้ศึกษาเรื่องชาวมอญในประเทศไทยโดยได้วิเคราะห์ฐานะและบทบาทในสังคมไทย ตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนกลางถึงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ผลการศึกษาพบว่าชาวมอญมีบทบาทสำคัญต่อสังคมไทยทั้งทางด้าน สังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ในด้านสังคมนั้นไทยได้รับอิทธิพลจากมอญในด้านต่าง ๆ เช่น การรับคัมภีร์พระธรรมศาสตร์มาใช้เป็นแบบแผนในการออกกฎหมายและกำหนดฐานะของพระมหากษัตริย์ ในด้านศาสนาคือการรับพุทธศาสนารามัญนิกายเข้ามาเผยแพร่และได้เป็นรากฐานคำสวดในประเทศไทย ในด้านศิลปวัฒนธรรมเช่น การรับบีพาทย์มอญมาใช้บรรเลงในงานศพ ตลอดจนการรับประเพณีบางอย่างของมอญ ซึ่งไทยรับมาถือปฏิบัติอยู่ในสังคมไทย ไม่ว่าจะเป็นประเพณีแต่งงาน งานบวช และ สงกรานต์ ในด้านเศรษฐกิจ คือ บทบาทในด้านแรงงานคน เช่น แรงงานไพร่หลวงรามัญ ซึ่งเป็นทนายากรที่สำคัญ นอกจากนั้นรัฐบาลยังได้เก็บภาษีอากรจากชาวมอญในการประกอบอาชีพ

ต่าง ๆ ขณะเดียวกันชาวมอญก็ผสมกลมกลืนกับคนไทยซึ่งจากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ทำให้เกิดการปรับตัวให้เข้ากับสังคมไทยได้แก่ ความคล้ายคลึงในด้านต่าง ๆ เช่น รูปร่างหน้าตา อาชีพ การนับถือศาสนาเดียวกัน การคบค้าสมาคมกับภายนอก แต่ก็ยังมีปัจจัยอื่นที่ชาวมอญปรับตัวให้ใกล้กับความเป็นไทยมากขึ้น เช่น การแต่งงานกับคนไทย ภาษาและประเพณี ตลอดจนความเชื่อบางอย่างเสื่อมลง นโยบายของรัฐในการทำให้ชาวมอญมีฐานะเท่าเทียมกับคนไทยตามกฎหมาย และการรับวิทยาการความเจริญจากภายนอกส่งผลให้ชาวมอญปรับตัว แต่ระดับของการปรับตัวในหมู่บ้านแต่ละแห่งมีมากน้อยต่างกันขึ้นอยู่กับสถานที่ตั้งและลักษณะภูมิประเทศ ตลอดจนอาชีพ ซึ่งจะ เป็นอุปสรรคหรือเครื่องส่งเสริมการปรับตัวในแต่ละแห่ง

ดารุณัสตร์ สำราญวงศ์ (2528) ได้ศึกษาเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนกะเหรี่ยง หมู่บ้านเกริงกะเวีย จ.กาญจนบุรี ได้ศึกษาลักษณะการเปลี่ยนแปลงและแนวโน้มของการปรับตัวทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยงในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการศึกษา เศรษฐกิจ การศึกษา การปกครอง และด้านสังคมและวัฒนธรรม อาจกล่าวได้ว่าการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวของชาวกะเหรี่ยงส่วนใหญ่แล้วจะเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ได้รับอิทธิพลมาจากปัจจัยภายนอกหรือสิ่งที่เกิดขึ้นภายนอกสังคมกะเหรี่ยง เช่น การที่ทางราชการจัดตั้งโรงเรียนขึ้นในหมู่บ้าน การได้เห็นตัวอย่างและได้รับคำแนะนำ การลอกเลียนแบบซึ่งเป็นผลมาจากการสร้างเขื่อนเขาแหลมที่หมู่ 1 ต.ท่าขนุน อ.ทองผาภูมิ ทำให้ทางราชการพิจารณาเส้นทางผ่านหมู่บ้านเกริงกะเวีย ซึ่งแต่เดิมเป็นเพียงทางเกวียนและรถบรรทุกไม้ เป็นเส้นทางไปสู่ อ.สังขละบุรี จึงทำให้ชาวกะเหรี่ยงพบและรู้จักผู้คนมากขึ้น หมู่บ้านมีจำนวนประชากรมากขึ้น เนื่องจากมีผู้อพยพย้ายถิ่น ซึ่งเกือบทั้งหมดเป็นคนไทยเข้ามาอยู่ร่วมด้วย สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นปัจจัยที่ทำให้สังคมกะเหรี่ยงมีการเปลี่ยนแปลงและมีแนวโน้มที่จะถูกกลืนเป็นไทยมากขึ้น

จารุวรรณ พรมวัง (2536) ได้ศึกษาเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมบางประการของชาวไทยลื้อ ซึ่งเป็นการศึกษาการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม 4 ประการ คือ ประเพณีกับความเชื่อ ได้แก่ ประเพณีตานธรรม และพิธีส่งเคราะห์บ้าน หมู่บ้าน-เมือง ประเพณีการแต่งกายและ

ภาษา โดยศึกษาถึงกระบวนการและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของชาวไทลื้อ พบว่า วัฒนธรรมทางด้านการแต่งกาย เปลี่ยนแปลงไปมากที่สุด โดยภาษามีการเปลี่ยนแปลงน้อยและชาวไทลื้อยังพูดภาษาคำเมืองได้อีก 1 ภาษา สำหรับประเพณีเกี่ยวกับความเชื่อที่แนบแน่นยังคงถือปฏิบัติกันอยู่ เพียงแต่ลดความยิ่งใหญ่ของงานลงเพื่อให้สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายและเวลาน้อยลง เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจที่เปลี่ยนไปในปัจจุบัน สำหรับปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแยกได้เป็นปัจจัยภายนอก ได้แก่ ปัจจัยทางด้านสาธารณูปโภค ปัจจัยด้านการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม และปัจจัยด้านนิเวศวิทยา ส่วนปัจจัยภายในที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคลิกภาพโดยเฉพาะของผู้นำชุมชนที่จะรับและเผยแพร่วัฒนธรรมจากภายนอก

เพียงจิต เทียนน้อย (2535) ได้ศึกษาเรื่องการเปลี่ยนศาสนาของชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง (สะกอ) ในหมู่บ้านภาคเหนือของประเทศไทย จากเดิมที่มีการนับถือผีแล้วเปลี่ยนไปนับถือศาสนาพุทธหรือศาสนาคริสต์ จากการศึกษาพบว่าภายหลังการเปลี่ยนศาสนาของชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางสังคม และวัฒนธรรม โดยการยอมรับวัฒนธรรมใหม่เข้ามา มีผลต่อการยกเลิกการประเพณีปฏิบัติตามความเชื่อเดิมที่เคยยึดถือมาแต่ครั้งบรรพบุรุษ เช่น ความเชื่อเกี่ยวกับการนับถือผี ข้อห้ามปฏิบัติต่าง ๆ การประกอบพิธีกรรมเกี่ยวกับชีวิต เช่น การแต่งงาน งานศพ เป็นต้น รวมทั้งมีการเปลี่ยนแปลงในด้านการปรับตัวยอมรับสิ่งใหม่ที่เข้ามาในสังคม เพื่อนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและสังคม จากการศึกษาเกี่ยวกับการยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นพบว่า ในหมู่ผู้นับถือศาสนาคริสต์ จะมีการยอมรับสิ่งใหม่และเกิดการเปลี่ยนแปลงภายหลังการเปลี่ยนศาสนามากกว่าผู้นับถือศาสนาพุทธหรือศาสนาพุทธควบคู่กับการนับถือผี แต่ไม่ว่าจะนับถือศาสนาอะไร สิ่งที่ยังคงอยู่ก็คือ ความเป็นคนกะเหรี่ยงที่เรียกตนเองว่า "ปาเกอะญอ" ที่เป็นคนชาติพันธุ์เดียวกัน มีบรรพบุรุษร่วมกัน แม้จะนับถือศาสนาต่างกัน แต่ความเป็นพี่น้องกะเหรี่ยงที่มีความผูกพันและคอยช่วยเหลือกันในหมู่บ้านพ้อง เดียวกันก็เป็นเอกลักษณ์ที่ยังคงอยู่ต่อไปไม่เปลี่ยนแปลง

ไฉน สนสกุล (2535) ได้ศึกษากลุ่มชาติพันธุ์มอญที่ชุมชนบางชั้นหมาก จังหวัดลพบุรี โดยได้ทำการศึกษาในเรื่องการดำรงชาติพันธุ์และการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชาวมอญบางชั้นหมาก ผลการศึกษาพบว่าชาวมอญบางชั้นหมากยังคงรักษาวัฒนธรรมบางส่วนที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ ซึ่งพิจารณาจาก ภาษา ศาสนา พิธีกรรม ความเชื่อ และขนบธรรมเนียมประเพณี ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงการดำรงชาติพันธุ์ จากการศึกษาพบว่า ในด้านการสืบทอดบรรพบุรุษที่เป็นมอญนั้นชาวมอญส่วนใหญ่มีความรู้สึกว่าเป็นชาวมอญ ในเรื่องภาษาชาวมอญจะใช้ทั้งภาษาไทยและภาษามอญทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ ส่วนในเรื่องศาสนา พิธีกรรม และความเชื่อ นั้นพบว่า ชาวมอญมีการนับถือศาสนาพุทธควบคู่ไปกับการนับถือผี แต่ขั้นตอนการประกอบพิธีกรรมและความเชื่อเริ่มเสื่อมลง ส่วนขนบธรรมเนียมประเพณีนั้นมั้งที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น การแต่งงาน การบวชขนาด แต่ยังมีประเพณีที่ยังคงอยู่ ได้แก่ ประเพณีไว้ผมโก๊ะ การทำศพ งานสงกรานต์ ซึ่งสรุปได้ว่าชาวมอญบางชั้นหมากยังคงมีการรักษาเอกลักษณ์ของกลุ่มตนเองอยู่ ส่วนทางด้าน การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม พบว่ามีการผสมกลมกลืนเข้าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทย โดยมีปัจจัยทางด้านนโยบายของรัฐ การตั้งถิ่นฐานและการอพยพ การย้ายถิ่น การศึกษา การประกอบอาชีพ และการแต่งงานเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ชาวมอญสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมและสังคมไทย

ร้อยตรีหญิงดวงกมล สุคนทรักษ์ (2524) ได้ศึกษากระบวนการยุติธรรมและสวัสดิการของชาวมอญลัดถิ่นบ้านทุ่งก้างย่าง จ.กาญจนบุรี จากการศึกษาพบว่าชาวมอญลัดถิ่นเหล่านี้ยังคงรักษาเอกลักษณ์ของชาวมอญไว้ให้เห็นอยู่ ดังเช่น ในวันธรรมสวนะ (วันพระ) ชาวมอญบ้านทุ่งก้างย่างจะไปทำบุญกันที่วัด และยังยึดถือกันในกลุ่มตนว่าวันธรรมสวนะเป็นวันหยุดราชการแทนวันเสาร์และวันอาทิตย์ ชาวมอญยังคงมีการนับถือผีบรรพบุรุษและผีเรือนตามความเชื่อดั้งเดิมของกลุ่มตน สำหรับงานประจำปีที่สำคัญคือวันชาติมอญจะมีการจัดงานฉลองวันชาติ ซึ่งเป็นงานที่ใหญ่มากในรอบปีของชาวมอญ และจะจัดในเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี (นับตามจันทรคติ) นอกจากนี้ยังมีเทศกาลสงกรานต์ซึ่งในเทศกาลดังกล่าวจะมีชาวมอญทั้งในและนอกเขตแดนไทยจะเดินทางไปมาหาสู่แลกเปลี่ยนการละเล่น การแสดงที่สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมของชาวมอญ

และมีการพบปะกันอย่างสนุกลานาน

อมวาลี ยี่มอานวย (2536) ได้ศึกษาเรื่องประเพณี ความเชื่อของชาวมอญบ้านม่วง จ.ราชบุรี พบว่าชาวมอญบ้านม่วง มีความเชื่อที่โดดเด่นอันเป็นเอกลักษณ์อยู่ 2 ลักษณะ คือ การเลื่อมใสศรัทธาในพุทธศาสนากับการเชื่อถือผีบรรพบุรุษ ความเชื่อเหล่านี้จะเห็นได้จาก ระเบียบข้อห้าม ประเพณีและพิธีกรรมต่าง ๆ ในขณะเดียวกันท่ามกลางอิทธิพลของการแพร่กระจายและการผสมผสานทางวัฒนธรรมระหว่างกลุ่มชนต่างชาติพันธุ์ อันได้แก่ คนไทย คนลาว คนจีน คนญวน และคนมอญ แต่ละกลุ่มได้มีการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมซึ่งกันและกันจนค่อนข้างจะดูกลมกลืน แต่ขณะเดียวกันท่ามกลางกลุ่มคนในแถบนี้ เอกลักษณ์ของชาวมอญก็ยังคงโดดเด่นอย่างเห็นได้ชัด ปัจจัยสำคัญอันหนึ่งของการสามารถธำรงเอกลักษณ์ของชาวมอญไว้ได้คือ การนับถือผีบรรพบุรุษและความศรัทธาในพุทธศาสนา ซึ่งฝังรากอยู่อย่างเหนียวแน่น ชาวมอญมีความเชื่ออย่างลึกซึ้งต่อผีบรรพบุรุษมากพอ ๆ กับความศรัทธาในพุทธศาสนา และสามารถผสมผสานกันอยู่ร่วมกันได้อย่างไม่ขัดเขิน

ประเชิญ คนเทศ (2528) ได้ศึกษาภาษามอญของชาวมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว จ.สมุทรสาคร ผลการศึกษาพบว่า ภาษาเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมอย่างหนึ่งของชาวมอญเจ็ดริ้ว นอกจากนี้ชาวมอญยังคงมีประเพณีและความเชื่อต่าง ๆ ที่เป็นเอกลักษณ์ต่างจากคนไทย คือ ชาวมอญที่ตำบลเจ็ดริ้วแม้จะนับถือพุทธศาสนาอย่างเคร่งครัดแต่ก็ให้การนับถือผีเป็นพิเศษควบคู่กันไป เช่น ผีประจำหมู่บ้าน และผีบ้านผีเรือน ซึ่งชาวมอญบางคนเองก็ไม่สามารถอธิบายรายละเอียดและเหตุผลที่ต้องกระทำเช่นนั้นหากกล่าวแต่เพียงว่าเป็นการนับถือและปฏิบัติตามบรรพบุรุษ ความเชื่ออื่น ๆ นอกจากเรื่องผีแล้ว ยังมีความเชื่อด้านโหราศาสตร์เกี่ยวกับดวงดาว โชคชะตาราศี ซึ่งมีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิต ชาวมอญที่เจ็ดริ้วยังเชื่อในเรื่องไสยศาสตร์ ในหมู่บ้านมอญนี้จะมีแม่หมอหรือภูติผีปีศาจ เพื่อช่วยบำบัดเป่าความเดือดร้อนของคนในหมู่บ้านอันเกิดจากอำนาจของแม่หมอหรือภูติผีปีศาจ การนับถือผีนี้ชาวมอญที่เจ็ดริ้วยังคงมีความเชื่อถือแน่นแฟ้นมาก โดยให้เหตุผลว่าทำให้เกิดสิริมงคลแก่ตนเองและครอบครัว ทำมาค้าขายดี จิตใจสบาย

Brian L. Foster (1982) ได้ศึกษากลุ่มชาติพันธุ์มอญ ที่ จ.ปทุมธานี 3 หมู่บ้าน คือ บ้านกลาง บ้านบางตาไนย์ และเกาะเกร็ด ซึ่งทั้งสามหมู่บ้านนี้มีชาวมอญที่ประกอบอาชีพต่างกันออกไป กล่าวคือ บ้านกลางมีอาชีพค้าขายโดยการนำสินค้าใส่เรือไปขายยังจังหวัดที่อยู่ห่างไกล บ้านบางตาไนย์มีอาชีพทำนา และบ้านเกาะเกร็ดมีอาชีพปั้นหม้อ จากการศึกษาของฟอสเตอร์พบว่า ในอดีตนั้นกลุ่มชาติพันธุ์มอญหมายถึง กลุ่มคนที่สืบสายโลหิตมาจากบรรพบุรุษที่เป็นมอญกลุ่มที่พูดภาษามอญ และเป็นกลุ่มที่มีความสัมพันธ์กับชาวมอญในดินแดนอื่น ที่ต่อมาเมื่อมอญถูกผนวกรุกรานแย่งดินแดน พวกมอญจำต้องอพยพโยกย้ายเข้าไปตั้งหลักแหล่งอยู่กระจัดกระจายในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก และจากการศึกษาของฟอสเตอร์ทั้งสามหมู่บ้านนี้พบว่า ความเป็นกลุ่มชาติพันธุ์หมายถึง กลุ่มคนที่สืบสายโลหิตมาจากบรรพบุรุษที่เป็นมอญ กลุ่มคนที่พูดภาษามอญและมีวัฒนธรรมแบบชาวมอญ เช่น มีการนับถือศาสนาพุทธแบบธรรมยุติ และมีการประพฤติปฏิบัติตามประเพณีของชาวมอญ เป็นต้น นอกจากนี้ความเป็นมอญอาจดูได้จากอาชีพได้ อาชีพมอญมี 2 ชนิด คือ ล่องเรือค้าขายกับช่างปั้นหม้อ ให้ที่เป็นอาชีพดั้งเดิมของชาวมอญ พวกมอญอาชีพนี้จะร่ำรวยพึ่งตนเองได้จึงไม่มาอยู่กับโลกภายนอกเท่าใด แต่ก็จะถูกกลืนกลายเป็นไทยที่สุด ซึ่งจะต้องใช้เวลานานมาก อีกอาชีพหนึ่งคือ ทำนา พวกมอญชาวเรามีพื้นฐานความเป็นอยู่คล้ายไทยและมีความใกล้ชิดกับคนไทยมากกว่า จึงมีแนวโน้มที่จะถูกไทยกลืนกลายเป็นไทยเร็วกว่ามอญอาชีพแรก ส่วนลักษณะทางชีวภาพเช่น รูปร่างหน้าตานั้นไม่ได้เป็นตัวบ่งถึงความเป็นมอญ ฟอสเตอร์ได้ตั้งสมมติฐานว่า อาชีพการค้าเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความเป็นปึกแผ่นในกลุ่มชาวมอญ แต่ผลการศึกษาปรากฏว่าปัจจัยที่ทำให้เกิดความยึดเหนี่ยวภายในกลุ่มและก่อให้เกิดสำนึกร่วมใน "ชาติพันธุ์มอญ" ได้แก่ การที่พวกเขายังคงมี ภาษา ศาสนา และขนบธรรมเนียมประเพณี เป็นของตนเอง ชาวมอญมีการนับถือคนในกลุ่มเสมือนเป็นญาติพี่น้อง โดยเหตุนี้การค้าขายกับชาวมอญด้วยกันเองจึงไม่เป็นที่นิยม แต่ถ้าติดต่อค้าขายกับกลุ่มคนต่างชาติพันธุ์ เช่นคนไทยแล้ว จะได้ผลดีกว่าการค้าขายภายในหมู่บ้านของชาวมอญเอง ดังนั้นจึงจำเป็นต้องบรรทุกสินค้าใส่เรือไปขายยังที่ไกล ๆ และการออกไปติดต่อขายยังที่ไกล ๆ นี้ทำให้มีการพบปะกับคนไทย และเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ชาวมอญแต่งงานกับคนไทย

สมมติฐานในการวิจัย

1. การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมมีผลกระทบต่อ การปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตในด้านสังคมและการปกครองตนเอง การปรับเปลี่ยนทางเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงทางด้านการศึกษาและการปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่และความสัมพันธ์ในหมู่ครอบครัวและเครือญาติของชาวมอญบ้านลัดเกร็ด ต.เกาะเกร็ด อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี
2. ชาวมอญยังคงธำรงรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนเองไว้ได้แม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม

ขอบเขตการวิจัย

1. สถานที่ การศึกษาในครั้งนี้ศึกษาเฉพาะชุมชนมอญหมู่ที่ 1 บ้านลัดเกร็ด ต.เกาะเกร็ด อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี

ตำบลเกาะเกร็ดประกอบด้วยหมู่บ้านทั้งหมด 7 หมู่บ้าน คือ

- หมู่ 1 บ้านลัดเกร็ด เป็นชุมชนมอญ
- หมู่ 2 บ้านศาลากุลนอก เป็นชุมชนไทย
- หมู่ 3 บ้านศาลากุล เป็นชุมชนไทย
- หมู่ 4 บ้านคลองสระน้ำอ้อย เป็นชุมชนไทย
- หมู่ 5 บ้านทำน้ำ เป็นชุมชนไทย
- หมู่ 6 บ้านเสาธงทอง เป็นชุมชนมอญ
- หมู่ 7 บ้านโองอ่าง เป็นชุมชนมอญ

สาเหตุที่เลือกหมู่ที่ 1 บ้านลัดเกร็ด ต.เกาะเกร็ด อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี เป็นสนามวิจัยเพราะว่าเป็นชุมชนที่มีชาวมอญอาศัยอยู่มากที่สุดใน ต.เกาะเกร็ด และเนื่องจากสภาพภูมิศาสตร์ของเกาะเกร็ดตั้งอยู่ไม่ห่างไกลจากกรุงเทพมหานครมากนัก ทำให้เห็นภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมได้อย่างชัดเจน แต่ในขณะเดียวกับชาวบ้านลัดเกร็ดก็ยังคง

รักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนเองอยู่ได้

2. ระยะเวลาในการศึกษา ผู้ศึกษาเริ่มเก็บข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของชุมชน ประเพณี และพิธีกรรมบางส่วนตั้งแต่กรกฎาคม 2536 ถึงกรกฎาคม 2537

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มชาติพันธุ์ (Ethnic Group) หมายถึง กลุ่มคนที่มีวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ภาษาพูดเดียวกันและเชื่อว่าสืบเชื้อสายมาจากบรรพบุรุษกลุ่มเดียวกัน (อมรา พงศาพิชญ์, 2533 : 156)

การธำรงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม (Ethnic Identity) ในที่นี้หมายถึง การที่กลุ่มชาติพันธุ์มุ่งอนุรักษ์รักษาเอกลักษณ์ทางภาษา ศาสนา พิธีกรรม ความเชื่อและขนบธรรมเนียม ประเพณีของตนเองไว้ได้

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม (Socio-Cultural Change) ในที่นี้ หมายถึง การที่ชาวมอญรับเอาความทันสมัยจากสังคมไทยในหลาย ๆ อย่าง เช่น การศึกษา อาชีพ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตของชาวมอญอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งในที่นี้ผู้วิจัยต้องการ ศึกษาถึงการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตในด้านสังคมและการปกครองตนเอง การปรับเปลี่ยนทาง เศรษฐกิจในด้านการผลิตและการจำหน่ายแจกเคื่องปั้นดินเผา การเปลี่ยนแปลงทางด้าน การศึกษา และการปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่และความสัมพันธ์ในหมู่ครอบครัวและเครือญาติของ ชาวมอญบ้านลัดเกร็ด

ชาวมอญ (Mon) หมายถึง บุคคลที่พูดภาษาชาวมอญ มีวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี แบบมอญ เชื่อว่าสืบเชื้อสายมาจากบรรพบุรุษที่เป็นมอญและมีความรู้สึกที่ว่าตัวเองเป็นมอญ ในที่นี้คำว่า "ชาวมอญ" หมายถึง บุคคลที่มีบิดาและ/หรือมารดาเป็นชาวมอญ และเรียกตัวเอง ว่าเป็นชาวมอญ

ชุมชน (Community) หมายถึงเขตพื้นที่ ระดับของความคุ้นเคย และการติดต่อระหว่างบุคคล ตลอดจนพื้นฐานความยึดเหนี่ยวเฉพาะบางอย่างที่ทำให้ชุมชนต่างไปจากกลุ่มเพื่อนบ้าน (พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา ราชบัณฑิตยสถาน, 2532 : 72) ในที่นี้คำว่าชุมชน หมายถึง สถานที่ที่เป็นที่อยู่ของชาวมอญ ได้แก่ ชุมชนมอญบ้านลัดเกร็ด ต.เกาะเกร็ด อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี

การปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรม (Acculturation) หมายถึงกระบวนการเปลี่ยนแปลงในแบบอย่างวัฒนธรรมดั้งเดิมของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือทั้งสองกลุ่ม อย่างไรก็ตามแต่ละกลุ่มต้องดำรงวิถีชีวิตตามแบบอย่างวัฒนธรรมส่วนใหญ่ของตนอยู่ ไม่ได้ถูกทำให้สมานกลมกลืนเข้าไปในอีกกลุ่มหนึ่งทีเดียว (พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา ราชบัณฑิตยสถาน, 2532 : 4)

การผสมกลมกลืน (Assimilation) หมายถึงการที่สมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งรับเอาวัฒนธรรมของอีกกลุ่มหนึ่งในทุกกรณี จนทำให้สูญเสียเอกลักษณ์เดิมไป มีการยอมรับทางสถานภาพว่ามีฐานะเช่นเดียวกับสมาชิกคนอื่น ๆ โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติไม่ว่ากรณีใด ๆ และเจ้าตัวเองก็มีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคมนั้นและประพฤติปฏิบัติเหมือนสมาชิกคนอื่น ๆ ของสังคมนั้น (อมรา นงศาพิชญ์, 2526 : 27)

วิธีการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การศึกษา 2 แบบ คือ

1. การศึกษาจากเอกสาร

1.1 รวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง "มอญ" ตามที่ได้เคยมีผู้ศึกษาไว้

1.2 แยกแยะและจัดหมวดหมู่ข้อมูลจากเอกสาร

2. การศึกษาจากภาคสนาม

2.1 การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participant Observation)

โดยเข้าไปศึกษาอยู่ในชุมชน

2.2 การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indepth Interview) เกี่ยวกับข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ความเชื่อ ประเพณี พิธีกรรม และ เรื่องการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นภายในชุมชน ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) ได้แก่ ชาวมอญหมู่ 1 ผู้ใหญ่บ้าน พระสงฆ์ ผู้สูงอายุ และผู้ที่เกี่ยวข้องในพิธีกรรม เช่น คนทรง คนบอกบท และผู้ร่วมพิธีกรรม เป็นต้น

ในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเพื่อให้ได้ข้อมูลใช้ในการวิเคราะห์สมมติฐานที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกประชากรหมู่ที่ 1 ซึ่งเป็นหมู่บ้านหนึ่งของชุมชนมอญเกาะเกร็ด เนื่องจากมีความเหมาะสมตามที่ได้กล่าวไว้แล้วในหัวข้อเรื่อง "ขอบเขตการศึกษา"

ในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกของผู้วิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกสัมภาษณ์พูดคุยกับหัวหน้าครัวเรือนชาวมอญเพียง 3 กลุ่มเท่านั้นคือกลุ่มอายุ 20-39 ปี, กลุ่มอายุ 40-59 ปี และกลุ่มอายุ 60-79 ปี เหตุผลที่ผู้วิจัยเลือกสัมภาษณ์ผู้มีอายุต่างกัน 3 กลุ่มเช่นนี้เนื่องจากว่าชาวมอญที่มีอายุต่างกันย่อมมีระบบคิด ทักษะคิด และค่านิยมต่างกันด้วย กล่าวคือ หัวหน้าครัวเรือนชาวมอญที่มีอายุ 60-79 ปี จะมีระบบคิดผูกพันอยู่กับชาติพันธุ์มอญมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ส่วนหัวหน้าครัวเรือนชาวมอญที่มีช่วงอายุ 40-59 ปี จะมีชีวิตอยู่ระหว่างความเป็นมอญกับความเป็นไทยในสังคมไทยปัจจุบัน และหัวหน้าครัวเรือนชาวมอญที่มีช่วงอายุ 20-39 ปี เป็นบุคคลที่อยู่ในสังคมยุคปัจจุบัน บุคคลทั้ง 3 กลุ่มจะสะท้อนให้เห็นระดับของความแตกต่างของการดำรงชาติพันธุ์หรือการดำรงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวมอญได้เป็นอย่างดี

2.3 บันทึกภาพ

การดำเนินงาน

การดำเนินการวิจัยแบ่งเป็นขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์และบทความต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ "มอญ" ตามที่มีผู้ศึกษาไว้แล้ว

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาโดยเข้าสนามวิจัย (Field Research) ตั้งแต่กรกฎาคม 2536 - กรกฎาคม 2537 รวมเป็นเวลา 1 ปี โดยแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 - เข้าสนามทำความเข้าใจกับชาวมอญ สร้างความสัมพันธ์กับชาวบ้าน ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ประวัติหมู่บ้าน เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมนิยมประเพณีของหมู่บ้าน ใช้เวลา ประมาณ 3 เดือน

ระยะที่ 2 - ศึกษาชุมชนหมู่บ้าน พูดคุย สัมภาษณ์ชาวบ้านเกี่ยวกับเรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นภายในชุมชนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และการดำรงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวมอญใช้เวลา 4 เดือน

ระยะที่ 3 - ทบทวนข้อมูลที่ได้ สัมภาษณ์เพิ่มเติม สรุปข้อมูลที่ได้และเขียนใช้เวลาประมาณ 5 เดือน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้เห็นความสำคัญของการอนุรักษ์วัฒนธรรม
2. เพื่อทราบถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมที่เกิดจากสังคมภายนอก ว่ามีผลกระทบที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในวัฒนธรรมของชาวมอญ
3. เพื่อทราบถึงการดำรงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวมอญบ้านลัดเกิร์ตที่ยังคงดำรงอยู่ได้ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมที่เกิดขึ้น